

Humus¹⁰⁹

Afdelingsblad IVN Maastricht

zomer 2021

Beleef de natuur

Bestuur

Voorzitter

Anneke van Montfort 06-11095935 an.van.montfort@hotmail.com

Secretaris/ledenadministratie en vertrouwenspersoon v.d. afdeling

Carlo Poolen 043-3626261 ivn.maastricht@home.nl

Penningmeester

Anneke van Montfort

Leden

Gid van Schijndel 06-21253047 gid.van.schijndel@home.nl
Chris van den Ende 043-3638055 chris.vandenende53@gmail.com
Vanessa Ali 06-21555764* vanessahilwig@gmail.com

Coördinatoren werkgroepen

Werkgroep Publieksactiviteiten

Vanessa Ali 06-21555764* vanessahilwig@gmail.com *na 18.00 uur

Werkgroep Jeugd - 'de Jekerdal-scharrelkids'

Vacature (voor inlichtingen: Carlo Poolen)

Werkgroep Flora (WGF)

Vacature (voor inlichtingen: Irma Kokx)

Werkgroep Natuurbeheer (WGNB)

Dirk van de Weijer 043-3617900 bonlogis@hotmail.com

Werkgroep Vogels (WGV)

Janneke Ackermans 06-34832847 wgv.maastricht@gmail.com
Christine Woestenburg 06-11168852
Nico Wetzels 043-3479211

Werkgroep Wandelen met busvervoer

Herman Heemskerk 043-3613565 herman.heemskerk@home.nl

Werkgroep PR

Chrit Merckelbagh 043-3612892 chritm@gmail.com

Werkgroep BOP (Beheer & Onderhoud Projecten)

Chris van den Ende 043-3638055 chris.vandenende53@gmail.com

Projectgroep Tiny Forest + Jubileum

Tineke de Jong 043-3521109 tineke.de.jong@kpnplanet.nl

Secretariaat

Carlo Poolen 043-3626261
postadres: IVN Maastricht, Trichtervoogdenstraat 70, 6223 CT Maastricht

Humus¹⁰⁹

Afdelingsblad IVN Maastricht

Zomer 2021

Voorop staat . . .

...dat de natuur in de buurt behoorlijk toeslaat!

Onze oproep in de vorige Humus om foto's op te sturen heeft al meteen een spectaculair resultaat opgeleverd! In de tuin van Harry Mulder uit De Heeg slaat een sperwer zijn prooi. Het lukte Harry deze prachtige foto's te maken, die wij ontvingen met het volgende commentaar:

Hallo Chrit,

Zojuist heb ik je enkele foto's gestuurd. Vanmiddag kwam de sperwer weer op bezoek. Hij vangt met regelmaat een mus uit de heg en peuzelt hem dan in de tuin of elders op. Aangezien het erg rustig was bleef hij op ons terrein zitten. Met de telefoon ging het slecht met de andere telefoon nog minder. Mijn camera lag boven en ik heb gelukkig nog enkele betere foto's kunnen maken.

Vriendelijke groet,

Harry

Harry bedankt voor het toesturen van deze foto's, we hopen dat dit een stimulans zal zijn voor al onze lezers om ook een foto in te sturen.

Stuur je foto naar het redactieadres: chris.vandenende53@gmail.com

[Chrit Merckelbagh]

In memoriam

Vlak vóór de uitgave van de vorige Humus bereikte ons het droevige bericht dat ons lid Wil de Jong op 83-jarige leeftijd was overleden. In deze uitgave van de Humus willen wij daar bij stilstaan.

Wil was in zijn werkzame leven, onder andere bij de Inspectie voor de Volksgezondheid en Milieuhygiëne, een gedreven man bij de zorg voor een gezonde omgeving en het recht van de natuur om er te mogen zijn. Niet voor niets stond hij aan de wieg bij de oprichting van het CNME en de verbouwing van de oude stadskwekerij tot de huidige Natuurtuinen.

Maar ook na zijn werkzame leven was zijn gedrevenheid voor de natuur onmiskenbaar aanwezig, soms op de voorgrond zichtbaar als voorzitter van de IVN-afdeling Eijsden en soms in bescheidenheid en ingetogenheid op

de achtergrond, bijvoorbeeld als redactielid van onze Humus. Als redactielid ontsnapte er weinig aan zijn aandacht en gaf hij veel opbouwende input en suggesties. Wil was een steunpunt voor ons, was er altijd bij, met een inzet die varieerde van intellectuele kennis tot opwarmer van soep of chocomel. Maar bovenal was hij een vriendelijke, zorgzame en gastvrije man in wiens gezelschap je als IVN-er je altijd welkom voelde. We hebben te vroeg afscheid van hem moeten nemen.

[Bestuur en Redactie]

Van de voorzitter

Afdelingsresultaten ledenvragenlijst IVN Maastricht

IVN Nederland nodigde afgelopen herfst alle leden uit om mee te denken over de meerjarenvisie 2021-2025. Hoe kijk je naar het IVN? Hoe betrokken voel je je? En wat kunnen we samen doen om nog meer groene doeners aan IVN te verbinden?

Van de afdeling Maastricht hebben 33 leden (14%) de moeite genomen om de vragenlijst te beantwoorden. Het bestuur heeft de antwoorden goed bestudeerd en het volgende gelezen.

Van de 33 leden zijn er 13 heel tevreden met onze afdeling. De andere 20 leden hebben de moeite genomen om ons suggesties te geven over hoe het betrokkenheidsgevoel vergroot zou kunnen worden. Een sleutelwoord komt telkens terug, namelijk: GEVRAAGD WORDEN! Leden willen graag actiever en persoonlijker benaderd worden om bijvoorbeeld een activiteit te organiseren en/of hun deskundigheid te delen en/of zijn/haar mening te geven en/of persoonlijk uitgenodigd te worden voor een actieve bijdrage aan een activiteit. De Maastrichtse leden denken dat projectmatig werken kan bijdragen aan een grotere betrokkenheid. De manier waarop is ook belangrijk. 'Verleiden' is daarbij het sleutelwoord. Verleiden met bijvoorbeeld lokale (buurt)projecten of verleiden met hedendaagse leer- en communicatiemiddelen die ook de jongere leden onder ons aanspreken.

Het bestuur is blij met de suggesties en gaat ermee aan de slag.

Wij maken alvast een begin met het persoonlijk benaderen van nieuwe leden en hen te bevragen op wat zij zouden willen doen en/of van de afdeling verwachten. Het thema 'Natuur in de Buurt' van het jubileumjaar leent zich heel goed om samen met buurtbewoners IVN-thema's in buurten onder de aandacht te brengen. En de Corona-lockdown geeft ons een duwtje in de rug om andere leer- en communicatiemiddelen dan we gewend zijn in te zetten.

Met de kennis en ervaring die we met de jubileumactiviteiten opdoen, gaan we ons huidige 'vrijwilligersbeleid 2017-2021' actualiseren in woord en daad!

Anneke van Montfort

Voorzitter

Bestuursberichten

Het bestuur van IVN Maastricht vergadert maandelijks waarvan drie keer per jaar samen met de coördinatoren van de werkgroepen. Met dit artikel willen wij u informeren over de belangrijkste onderwerpen.

De Natuurtuinen

Zoals u weet wil het CNME de Natuurtuinen afstoten om te kunnen voldoen aan de door de gemeente opgelegde bezuinigen. Inmiddels weten we dat we de Natuurtuinen nog dit jaar kunnen blijven gebruiken. Het bestuur heeft bij de rechter bezwaar gemaakt tegen de huuropzegging. De zitting heeft op 20 april plaatsgevonden.

De gemeente heeft Torben Mulder opdracht gegeven om een plan te maken voor behoud van de Natuurtuinen op de langere termijn. Hij spreekt met vele betrokken partijen, waaronder IVN Maastricht. In mei wordt zijn rapport verwacht.

Corona

De Coronamaatregelen hebben grote invloed op de activiteiten van IVN Maastricht. De werkgroepen liggen nagenoeg stil en de publieksactiviteiten kunnen maar beperkt doorgang vinden. Ook de jubileumactiviteiten ondervinden veel hinder. Maar we proberen met veel creativiteit toch activiteiten te organiseren. Zo hebben we al enkele digitale lezingen met veel succes georganiseerd. Ook de excursies gaan door, maar dan in de vorm van een speurtocht voor groepjes van 2 personen. Het organiseren van cursussen gaat moeizamer, met name omdat het niet mogelijk is om met een groep mensen een excursie te houden. Hopelijk worden de maatregelen spoedig versoepeld en kunnen we de draad snel weer oppakken. [Carlo Poolen]

Jaarverslag op de website

Aangezien we in deze Humus veel plaats inruimen voor de jubileumactiviteiten, is er deze keer geen plaats om het verslag van de Algemene Ledenvergadering in de Humus op te nemen. Dit staat op onze website www.ivn.nl/maastricht.

Irma Kokx verlaat het bestuur

Jarenlang heeft zij zich ingezet in ons bestuur, in werkgroepen, cursussen en publieksactiviteiten. Wie kent haar níét?

Het was al een tijdje bekend maar in maart nam ze in een vergadering afscheid van het bestuur. Helaas zonder handdruk of knuffel maar met een Zoomkus op afstand; het is niet anders.

Zoals de voorzitter het in haar toespraak zei: “Als gastvrouw, contactpersoon of organisator. Je was er gewoon, niet nadrukkelijk maar als stille kracht die, aan het oog onttrokken, veel werk verzette”.

Als voorzitter van het coördinatorenoverleg verstond Irma de kunst om op een rustige manier iedereen aan het woord te laten en tóch binnen de afgesproken vergadertijd af te sluiten met haar lijfspreuk “c’est ça, alles besproken”. Als bestuurder heeft Irma het stokje overgedragen aan Vanessa Ali, maar in onze vereniging wil ze nog lang actief blijven.

Irma, merci.

Nog een leuk weetje: in vroeger jaren was de ledenadministratie anders georganiseerd dan vandaag de dag. Toen de voorzitter in haar toespraak zei “Je bent in 2008 bestuurslid geworden. Maar wanneer je lid bent geworden weten we niet” reageerde Irma meteen: “Nou dat weet ik wél. Ik belde Carlo op om me aan te melden en ik weet nog goed dat dat behoorlijk ongelegen kwam want Carlo was net vader geworden van een dochter en had dus eigenlijk geen tijd voor me. Dus vraag maar aan Carlo wanneer ik lid ben geworden”.

Vanessa Ali nieuw bestuurslid en coördinator van de Werkgroep Publieksactiviteiten

Het stokje is inmiddels overgedragen aan Vanessa Ali. Vanessa en Irma werken aan een nieuwe structuur voor de Werkgroep, die alle publieksactiviteiten gaat coördineren en waarvoor zich inmiddels enkele nieuwe leden hebben aangemeld. Op dit moment gaat alle aandacht naar de jubileumactiviteiten, maar daarna slaat de werkgroep nieuwe wegen in.

Met haar kennis van sociale media en de digitale snelweg komt er nieuw en vers bloed in het bestuur en in de werkgroep Publieksactiviteiten.

Vanessa, welkom!

[Chris van den Ende]

Jubileum activiteiten

Corona en IVN Maastricht

We gaan ons jubileumjaar in met activiteiten waar Corona-richtlijnen op van toepassing zijn (het is helaas niet anders), zoals: 1,5 m afstand houden en thuisblijven bij ziekteverschijnselen.

Al onze activiteiten gaan door onder voorbehoud. Waarschijnlijk zal het aantal plaatsen beperkt zijn en is opgave vooraf noodzakelijk. Houd daarom de website en de flyers die per mail toegezonden worden goed in de gaten. Hierin komt een link te staan waarmee u zich kunt aanmelden.

Voor meer informatie kan contact opgenomen worden met Vanessa Ali (e-mail: vanessahilwig@gmail.com).

Zondag 16 mei -

Jubileumexcursie door stadspark en Jekerkwartier

Vertrek 13.30 uur bij Brasserie Tapijn op voormalig terrein Tapijnkazerne. Einde circa 15.30 uur bij de Tapijntuin met een drankje want IVN Maastricht is jarig!

Natuur in de stad. Je moet even de gebaande (winkel)paden verlaten, en met andere ogen kijken, maar dan zie je dat ook in de stad mens en natuur goed kunnen samenleven. Of sterker nog, dat ook in de stad, de mens onderdeel uitmaakt van de natuur want die natuur trekt zich niets aan van de bordjes 'bebouwde kom'; die komt overal.

Op dit ommetje van ongeveer 4 km nemen we je mee door het hart van de stad

en laten we je zien wat er allemaal aan natuur in de stad is. Droogteminnende Muurbloemen – door de Romeinen geïmporteerd – op de middeleeuwse stadsmuur, waterminnende planten bij een watermolen, zeldzame bomen in het Stadspark, tuinen met wilde planten uit het Heuvelland.

[Rob Jansen]

Zaterdag 29 en zondag 30 mei ...50 vogels spotten...

Dit is de naam van het evenement dat de Werkgroep Vogels aan het organiseren is. Het is een vogeltelling binnen de gemeente Maastricht op zaterdag 29 en zondag 30 mei en duurt 24 uur lang!

Uiteraard onder het voorbehoud dat Corona zodanig is teruggedrongen, dat het op een veilige manier kan gebeuren.

De opzet is als volgt: groepen van maximaal 6 personen kunnen zich inschrijven en gedurende 24 uur op pad gaan om zoveel mogelijk vogelsoorten te inventariseren in de gemeente Maastricht. De groepen kunnen zelf een tijdrooster maken en gebieden verdelen, zodat een zo groot mogelijk bereik kan worden behaald. Zowel in tijd als wat betreft de verschillende biotopen.

Behalve dat dit een zeer spannende activiteit kan zijn, zal het ook veel nuttige gegevens opleveren over de vogelsoorten die in Maastricht waargenomen kunnen worden.

We mikken niet alleen op doorgewinterde vogelaars die gaan meedoen, maar ook op minder ervaren personen en op **gezinnen met kinderen**. Voor de laatste groep zullen zoekkaarten beschikbaar gesteld worden zodat zij de vogels in het veld makkelijk kunnen opzoeken en op naam brengen. De waargenomen vogels kunnen genoteerd worden via Waarneming.nl of op een scoringsformulier dat later ingeleverd moet worden bij de organisatie.

Inmiddels zijn diverse organisaties in en rond Maastricht aangeschreven en uitgenodigd om hieraan mee te doen. Binnenkort zal contact gezocht worden met pers en media om deze activiteit te promoten. Lijkt het je een leuke activiteit om dit in dit weekend, of een deel van het weekend te gaan doen, geef je dan als groep of als individu **uiterlijk 20 mei** op via e-mail: 50vogelsspotten@gmail.com

Je ontvangt dan een informatiepakket waarin alles staat over spelregels en het noteren van waarnemingen digitaal of op papier. Voor de kosten hoeft je het niet te laten: we vragen voor een volwassen deelnemer € 2,00 en voor een jeugdige € 1,00.

Zoek maatjes en doe mee! Vind je geen maatje(s) en wil je graag samen met anderen meedoen, dan kan de organisatie je in contact brengen met andere vogeltellers.

[René Pirson]

Zondag 13 juni - Jubileumexcursie Wolder, Campagne en Biesland

De vijfde Jubileumwandeling organiseert IVN Maastricht samen met Buurtnetwerk

Campagne en 'Aangenaam'. Zondag 13 juni starten we vanaf 13.30 uur op het Mgr. Vranckenplein. Het is een 'Natuur en Cultuur in de Buurt'-wandeling door de buurten Wolder, Campagne en Biesland. De route, ongeveer 7 km lang, loopt langs bekende en minder bekende markante plekken. Kenmerkende punten in de route zijn: **Natuur:** bloeiende bermen, holle wegen, insecten, vogels, ecologisch zelfbeheer, fruitboomgaarden en wijngaarden en

Cultuur: mergelgroeves, oud agrarisch landschap, kleine landschapselementen en monumenten. De wandeling eindigt ook weer op het Mgr. Vranckenplein, waar IVN Maastricht de deelnemers trakteert. [Gid van Schijndel]

Zaterdag 26 juni - Jubileumdag in de Natuurtuinen Jekerdal

Zolang we niet weten of er deze dag nog beperkende maatregelen gelden i.v.m. het Coronavirus is het niet mogelijk een definitief programma te publiceren. Voor deze jubileumdag hopen we al onze leden tussen 15.30 uur en 19.30 uur uit te kunnen nodigen in de Natuurtuinen Jekerdal. Eén ding is zeker: de onthulling van het kunstwerk op onze jubileumlocatie

‘Eik en Beuk’ gaat in ieder geval door, desnoods met een heel beperkt aantal mensen. Het plan is om de onthulling te filmen en op de website te zetten, zodat iedereen de onthulling alsnog kan zien. Zodra we meer zekerheid hebben zullen we het programma van de dag bekend maken. [Het Jubileumcomité]

Zondag 11 juli - Jubileumfietstocht - Daalhof/Oud Caberg

Vertrektijd rond 13.30 uur of weer met tijdslots tussen 13.00 en 14.00 uur.

De jubileumexcursie van juli gaat door de buurten Daalhof, Pottenberg, Malberg, Oud-Caberg, Malpertuis en Belfort, dat kan alleen met de fiets om dit in één middag aan te doen. Hopelijk kunnen we dan in kleine groepen tegelijk met de fiets vertrekken vanaf kinderboerderij Daalhoeve via een routebeschrijving, met een gids of individueel, dat weten we nu nog niet. Deze buurten hebben allemaal wel een mooi natuurproject, een park of iets dergelijks. Bijvoorbeeld een volkstuinencomplex, het Van de Vennepark en

het Tiny Forest in de groene wig in Malberg. Maar het is ook een gebied waar de geschiedenis van de stad cq Nederland in het landschap terug te zien is. Dit is met diverse landmarks van het Grensschap aangegeven, zoals de Neanderthalsite, de Romeinse wegen, het slagveld Lanakerveld en Alva op de Dousberg. Recent zijn er ook archeologische opgravingen in het Lanakerveld geweest, die nu ook met een landmark gemarkeerd zijn. Het wordt een interessante fietsroute en aan het eind hopen we u te trakteren op een drankje. [Tineke de Jong]

Zondag 5 september - Jubileumactiviteit voor kinderen op Mariënwaard

Start: 12.00 uur bij Talententuin Maastricht (begin- en eindpunt), Mariënwaard 57, Maastricht. De activiteiten duren tot ongeveer 16.30 uur.

Deze activiteit in de jubileumreeks heeft een wat ander format dan de overigen. Het is geen wandeling onder leiding van een gids of in kleine groepjes in tijdslots, maar het is een aantal activiteiten met name gericht op kinderen. Ook voor volwassenen valt er voldoende te zien en te beleven. In landgoed Mariënwaard (dat normaal niet voor bezoekers toegankelijk is) kan men een mooi stukje natuur ervaren, waarbij er verschillende posten worden ingericht waar doe-activiteiten plaatsvinden.

Wat is er zo al te beleven?

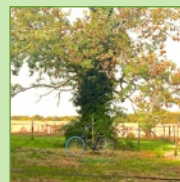
Broodjes bakken, theezetten met watermunt uit de buurt, koffie, fris bij de kampvuur-plek, klimmen in de klimboom, vogels en diersporen spotten bij de Kanjel en nog veel meer. IVN Maastricht is jarig en trakteert, dus gedurende de middag is koffie, thee en limonade gratis te verkrijgen.

[Irma Kokx]

ATTENTIE:

Doe ook mee aan de fotowedstrijd. Maak tijdens de wandeling een leuke foto die te maken heeft met 'Natuur en Cultuur in de buurt'. Dat mag ook gewoon met je smartphone, je hoeft er geen professionele camera voor te hebben.

Kijk voor meer info op www.ivn.nl/maastricht

Overige activiteiten

Nacht van de vleermuis

In het laatste weekend van augustus is de afgelopen jaren de Nacht van de Vleermuis georganiseerd door de Vleermuiswerkgroep van de Zoogdiervereniging. Op dit moment is nog niet duidelijk of de komende editie kan doorgaan, maar vleermuizenspecialist Ger Beckers wil deze activiteit onder voorbehoud

plannen. Dit betekent dat op zaterdagavond 28 augustus en zondagavond 29 augustus een vleermuizenexcursie plaatsvindt. Deelnemers krijgen een uitleg over de manier van jagen op voedsel door vleermuizen en tevens een korte uitleg over de werking van de Batdetector. Deze hulpmiddelen worden onder andere gebruikt om de rondvliegende vleermuizen op te merken.

Beide avonden starten om 20.00 uur (en duren tot ongeveer 22.00 uur) vanaf de hoofdingang op het voormalige Tapijn-kazerneterrein, Sint Hubertuslaan 25, Maastricht. Verdere informatie over opgave voor deelname volgt via een flyer en de website.

Landelijke Nachtulindertelling

De Vlinderstichting organiseert jaarlijks een telling van de nachtvlinders. De 2020-telling is niet doorgegaan omdat dit niet verantwoord was gegeven de Coronamaatregelen. Dit jaar vindt de telling plaats op 3 en 4 september. Marcel Prick gaat op zaterdag 4 september in Maastricht tellen op de Sint-Pietersberg om te onderzoeken welke nachtvlinders in dat weekend actief zijn. Om vlinders te lokken spant hij zijn laken en plaatst hij een lamp in het weiland tussen de Luikerweg en Fort Sint-Pieter. Ook gaat hij een aantal bomen insmeren met een zoet smeersel volgens eigen recept. De telling kan pas beginnen wanneer de zon ondergaat. Pas in de schemering gaan nachtvlinders vliegen. Op 4 september wordt gestart om 20.30 uur. De opstelling kan gevonden worden door vanaf de parkeerplaats bij chalet Bergrust (het Oog van Sint-Pieter) de Luikerweg omhoog te lopen tot net voorbij chalet Bergrust en dan rechtsaf het weiland ingaan en terug lopen richting fort. Ook voor deze activiteit geldt dat dit onder voorbehoud is. Verdere informatie wordt aangekondigd via een flyer en de website.

Jubileum...en dan?

Een Jubileumjaar met hindernissen... ...wat komt er allemaal bij kijken?

Het was spannend of we wel iets konden gaan vieren met alle beperkingen rondom Corona. Tot nu toe is het toch gelukt dankzij inventiviteit en nieuwe input van actieve leden. De beleavingsverhalen verderop getuigen daar van.

Maar wat gebeurde er achter de schermen?

De eerste excursie op 17 januari vroeg om een andere insteek met niet meer dan 2 personen op pad zonder gids en met een tijdslot van 2-3 min. Extra werk als routebeschrijving, kaartje maken en stimulerende vragen op papier zetten zijn door Carlo en Herman gemaakt en als pilot door het bestuur uitgeprobeerd voor de buurtexcursies. Het aanmeldsysteem opgezet door Irma en Vanessa werkte goed en ook de uitvoering in het veld verliep soepel. 66 Mensen meldden zich aan.

Op 31 januari kwamen de 25 gidsen en andere actieve leden bijeen om het boek 'Natuurlijk Maastricht' in ontvangst te nemen dat diende als basis voor hun uitleg in het veld, maar ook als beloning voor de grote inzet van afgelopen jaren, dat hoort bij een jubileum. Ook het bestuur kreeg een kadootje van Frans die ook de vogelnestkastjes (1) en insectenhotteltjes had gemaakt. De onderlinge uitwisseling leverde ook een nieuw idee op, n.l. filmpjes maken van de hoogtepunten in de buurtexcursies.

Op 21 februari met prachtig weer was dan de eerste buurtexcursie aan de beurt door Heer/De Heeg. Gelukkig hadden de gidsen Marieke en Anton al voor de website de route en hoogtepunten in 2020 voorbereid en digitaal klaar. Nu nog aanpassen en een vragenquiz erbij maken. Extra was een tussenstop om zakjes zaad uit te delen. Er is ook contact gelegd met de buurtwerkgroep van Heer die het vogelnestkastje (2) gaat ophangen in hun buurtproject 't Vloot.

Op 21 maart was Amby aan de beurt, waar veel bezoeken aan bijzondere locaties plaatsvonden. Op de valreep hebben de gidsen Chris, Tos en Dirk met Vanessa filmpjes gemaakt van markante locaties, maar ook van de gastheren en -vrouwen die daarbij

behoorden. Deze filmpjes staan nu op de website. Er moesten ook twee kaartjes van de wandelroute worden gemaakt, één voor de dag zelf met o.a. bezoek aan de speciaal opengestelde Rotstuijn van Bèr Slangen en één voor op de website voor wie de route nog eens wil lopen als de Rotstuijn niet toegankelijk is. Allemaal extra werk door Corona, maar het is gelukt. Hier kwamen 143 mensen op af en uit een enquête bleek de waardering: een 9! Het vogelnestkastje ging naar de 'Bloesemwei Amby' (3). De in deze wandeling geplande combi met de bomenestafette was door IVN Limburg al eerder verzet.

De excursie in april met kinderen moest vervangen worden door de excursie Heugem/Randwyck, die oorspronkelijk in het najaar was gepland. Het wordt een wandeling met een fotoquiz.

Ook de Cursus Stadsnatuur is tijdelijk omgezet in een vervangende digitale Zoomversie over padenstoelen, vleermuizen, flora en vogels. Dit was voor de betreffende docenten allemaal nieuw maar ook hier was sprake van een grote belangstelling: per sessie ongeveer 50 keer ingelogd, waarbij sommigen ook met z'n tweeën keken. Kortom er is veel flexibiliteit door de gidsen en docenten geleverd; heel fijn dat het gelukt is.

De andere buurtextcursies, '50 vogels tellen' en de Jubileumdag (zie elders) vraagt nu veel aandacht met verschillende scenario's.

Al deze activiteiten met extra kosten (en werk) door Corona is alleen mogelijk omdat we door verschillende subsidiegevers goed zijn voorzien van midde-

len. Hiervoor heel veel dank.

[Tineke de Jong]

Fonds NME
Natuur- en milieueducatie mogelijk maken

**ELISABETH
STROUVEN
FONDS**

Gemeente Maastricht

Stichting Dier in Nood

ivn natuur
educatie
District Limburg

Maak een mooie foto

In de vorige Humus hebben we een oproep aan onze lezers gedaan om een leuke foto van de natuur in te zenden. Nou, we hebben behoorlijk wat inzendingen gekregen! En spectaculaire! Dat zie je op de omslag van deze Humus. Maar ook te veel om allemaal in deze Humus te kunnen zetten. We hebben er nog twee uitgekozen die ons erg geslaagd lijken, uiteraard met het commentaar van de maker. We hebben op onze website www.ivn.nl/maastricht een aparte pagina aangemaakt waar jullie alle ingezonden foto's alsnog kunnen bekijken.

Blijf wel foto's insturen naar het redactieadres: chris.vandenende53@gmail.com

Want 't zijn toch geweldige plaatjes...zeg nou zelf!

Koperwiek

Harry Mulder: "Dit jaar hebben de koperwieken weer goed hun best gedaan. Voor het eerst hebben ze alle bessen uit de hulstboom en de cotoneaster opgegeten. De koperwiek kun je alleen door het raam fotograferen aangezien hij zeer alert is en snel wegvliegt. Ik heb er nog veel meer maar deze foto's geven wel hun karakter aan".

Fantasie

Jean Willems: "Dassenburchten en artificieel gevormde bomen en wortelstelsels zie je in deze diep uitgesleten holle weg in het oostelijk deel van de Kloosterboschen bij Valkenburg waar deze foto is gemaakt. Je kunt er je fantasie op loslaten".

Cursussen Workshops Webinars Zoomlezingen

Afgerond

Lezing via Zoom voor de Landschapsgidsen

Verleden jaar kreeg ik het verzoek om een lezing te verzorgen voor de landschapsgidsen in het kader van de jaarlijkse bijscholing. De vraag was om iets te vertellen over

geologische breuken en over de invloed van de Maas op het landschap van Zuid-Limburg. Echter Corona gooide roet in het eten en de lezing werd voor onbepaalde tijd uitgesteld. We zijn nu een jaar verder en er gelden nog altijd vele beperkingen. Daarom heeft Jeanne Boosten mij gevraagd om de lezingen via Zoom te verzorgen als experiment. Als datum is gekozen voor zaterdagochtend 20 februari. 27 Landschapsgidsen hebben zich aangemeld. Sylvia Spierts van IVN Limburg zorgt voor de voorbereiding. Zij heet iedereen welkom en zorgt dat iedereen beeld en geluid heeft. Daarna kan de eerste lezing beginnen. Het verhaal over breuken is moeilijk, maar wel interessant. Er worden gelukkig vele vragen gesteld waardoor het een levendig geheel wordt. Na

de pauze gaan we verder met de Maas. Ook dit verhaal gaat er in als koek. Het experiment is geslaagd. Een echte les is veel leuker, maar zo kunnen we onze gidsen toch iets bieden in deze moeilijke tijd.

[Carlo Poolen]

Onlineactiviteiten

Ook IVN Maastricht is begonnen met het aanbieden van onlinelezingen en webinars via Zoom. Na drie presentaties over: paddenstoelen(januari), vleermuizen (februari), flora (maart) en een onlinelezing over vogels kijken in Corona-tijd (als alternatief voor de cursus Stadsnatuur) in april, willen we hier, los van de dan geldende Coronamaatregelen, mee doorgaan in het najaar. Online aanbieden van activiteiten heeft als voordeel dat een grotere groep deelnemers bereikt wordt.

Webinar Paddenstoelen

Henk Henczyk en Mark Smeets waren meteen enthousiast en hebben met veel deskundigheid dit eerste webinar op woensdag 27 januari verzorgd.

Henk nam 55 deelnemers mee in een virtuele wandeltocht door Maastricht en bezocht de omgeving van kasteel Hoogenweerth, Maasveld, begraafplaats aan de Tongerseweg, Duivelsgrot, Poort Waerachtig en nog vele andere locaties. Het werd een boeiend en bont palet van allerlei paddenstoelen, waaronder de oranje-rode stropharia met slijmerige hoed die pas sinds 1990 in Nederland voorkomt en de kersentrilzwam. Deze laatste is een nieuw soort in Limburg. Elke paddenstoel had zo zijn verhaal, soms een-

Draadknotszwam

Heksenboter

Doorschijnend langdraadwatje

voudig zoals bijvoorbeeld bij de draadknotszwam, een zwam is die helpt om de bladeren te verteren, en soms wat aparter zoals bij de rode kelkzwam aangezien die vanuit de Alpen in 1980 naar Nederland is gekomen en momenteel heel algemeen is. De wasplaat, boven de Duivelsgrot, is de orchidee onder de paddenstoelen: zeer kritisch waar deze kan groeien.

Na Henk gaf Mark een boeiend college over slijmzwammen want slijmzwammen zijn geen paddenstoelen. Het zijn 1-cellige amoeben, maar maken wel vruchtlichamen aan in de vorm van sporen. Het plasmodium eet als het ware bacteriën en schimmels in een boom op en als het volgevreten is, kruipt het uit het hout naar het licht en vormt een vruchtlichaam. Slijmzwammen zijn eetbaar, maar omdat ze ook zware metalen kunnen opnemen, vormt dit wel een risico. Fantastische namen passeerden de revue zoals het zilveren boomkussen, heksenboter, het zilveren schijnpluimpje, het doorschijnend langdraadwatje, de reuzenboomwrat en het zwart en bultig dropkussen. Slijmzwam-

men kunnen goed bewaard worden. Er zijn in totaal 1000 soorten slijmzwammen waarvan er 300 in Nederland voorkomen. Uit alle reacties na afloop bleek dat het een heel geslaagde start was van de webinars. [Irma Kokx]

Webinar Vliegende Muizen?

Corona dwingt om creatief te zijn! Na een lezing via Zoom over paddenstoelen volgt een heus webinar over Vleermuizen. Natuurgids Ger Beckers en ambassadeur van de vleermuizen gaat de uitdaging aan en heeft een mooie presentatie verzorgd. 24 Deelnemers hebben op woensdag 24 februari voor 20.00 uur

ingelogd om deel te nemen. Host Vanessa heet iedereen welkom en legt de spelregels uit. Mensen kunnen vragen schriftelijk stellen via de chat-functie. Voor de pauze en aan het einde van de lezing worden de vragen door Ger beantwoord. De lezing gaat over de vraag of vleermuizen echte muizen zijn. Na afloop kan iedere deelnemer deze vraag beantwoorden. Verder gaat Ger uitgebreid in op de verschillende soorten, het jagen, en de leefwijze van deze interessante maar vaak verkeerd begrepen groep dieren. Het verhaal is voorzien van verbluffende foto's die het verborgen leven voor ons zichtbaar maken. Ger spreekt altijd graag en meeslepend over zijn geliefde onderwerp, maar praten tegen een computerscherm is toch anders. Je mist toch het directe contact met de toehoorders. Maar gelukkig

overwint de liefde voor de vleermuizen al snel de technische beperkingen en krijgen we een prachtig verhaal te horen. Na afloop worden er goede vragen gesteld, met name over de bescherming van vleermuizen en Ger neemt alle tijd om goede antwoorden te formuleren. Het tweede webinar van IVN Maastricht is geslaagd. [Carlo Poolen]

Flora van Nederland: het dagelijks gebruik

Maurice Martens als redacteur van de Flora van Nederland verzorgde woensdag 31 maart het derde webinar. Omdat hij en Herman van Wissen geen Zoomervaring hebben (wel als deelnemer, maar niet als presentator), heeft Vanessa een oefensessie ingepland, waardoor het wisselen van schermen tussen de PowerPointpresentatie en de website, in de webinar vlotjes verliep. Volgens de Zoomtelling waren er in totaal 52

deelnemers, maar op verschillende schermpjes was te zien dat er met tweeën gekeken werd. Hieruit blijkt maar weer dat ondanks de beperkingen van een digitale lezing de groep die bereikt wordt, veel groter is. Zo kwam er in de chat een opmerking van IVN Amersfoort voorbij. Dus niet alleen deelnemers uit de buurt. Kern van de website Flora van Nederland is dat het een online zelfstudiesysteem is waarmee aan de hand van foto's en videodeterminaties planten kunnen worden gedetermineerd. Kenmerken van planten worden getoond en uitgelegd, de omgeving waarin de plant staat wordt in beeld gebracht en voorts wordt uitgelegd hoe door middel van teksten de informatie en kennis verder verdiept kunnen worden. Maurice liet ons aan de hand van het voorbeeld 'boterbloem' zien hoe op verschillende manieren de informatie gevonden kan worden. Vervolgens liet hij de menuopbouw van de website zien, zodat niet alleen details over de verschillende soorten boterbloemen, maar ook informatie over de plantenassociaties (gemeenschappen) waartoe de boterbloem behoort, gevonden kunnen worden. Het systeem is een hulpmiddel om niet alleen planten op naam te brengen, maar ook om verdiepende kennis over planten te vinden.

Naast de boterbloem liet Maurice zien hoe informatie over de glanshaverasociatie en het hondskruid gevonden kan worden.

Knolboterbloem met teruggeslagen slippen

Gekoppeld aan Flora van Nederland zijn er twee simpele determinatieopties die zelfstandig te gebruiken zijn onder de naam Florakompas, resp. Floradetermineren. Hoe deze laatste website gebruikt kan worden liet hij ook zien door bijvoorbeeld te selecteren op kleur van de bloem of de vorm van de stengel. In de Flora van Nederland zijn op dit moment 740 plantensoorten en meer dan 40 plantengemeenschappen. De redactie hoopt in 2021 800 soorten te beschrijven. Het gaat dan wel om de meest voorkomende. Hele zeldzame planten zul je niet vinden in deze Flora. Naar aanleiding van vragen uit de chat werd uitgelegd hoe deze website werkt op een smartphone en dan te gebruiken is in het veld. Ook zijn apps zoals Obsidentify heel goed bruikbaar om een plant op naam te brengen en dan thuis te leren wat voor plant het precies is. Een

app zal wellicht geen onderscheid maken tussen verschillende soorten boterbloemen, maar dan kan met behulp van de Flora thuis vastgesteld worden om welke boterbloem het gaat. In de chat werden veel complimenten gegeven over de presentatie en de website, maar ook de goede organisatie en dat deze webinars georganiseerd worden.

[Irma Kokx]

Dinsdag 6 april - Zoomlezing over vogels

Op 6 april heeft Henry een eerste Zoomlezing over Vogels in Coronatijd gegeven. Zij sloot daarbij aan in de rij van eerder bij IVN Maastricht gegeven Zoomlezingen. Het thema was: ook al zijn onze mogelijkheden beperkt door Corona, vogels kijken kun je

heel goed in je eigen tuin of in je directe omgeving. Henny behandelde vogels die je in de tuin of in het park of tussen de huizen kunt zien en horen, waarbij het leuk is om opvallend gedrag te registreren.

Allereerst de gitzwarte mannetjesmerel, een opvallende tuinvogel (oorspronkelijk levend in de bossen) met zijn fraaie, welluidende zang. De zanglijster is familie van de merel, maar toch anders getekend, bruin en gespikkeld; hij heeft een zang met veel herhalingen erin, en kenmerkend is zijn voedselgedrag om huisjesslakken te zoeken en kapot te slaan op een steen. Uiteraard zijn andere bekende (tuin)vogels ook aan bod gekomen: kool- en pimpelmees, rood-

borst en winterkoning, vink en groenling, de huismus, en nog vele andere.

Henny vertelde veel interessante weetjes. Bijvoorbeeld dat de tortelduif (Turkse tortel), sinds begin vorige eeuw is begonnen aan een opmars vanuit de regio Turkije naar West-Europa en nu een algemene tuin- en stadsvogel is. En dat er vogels zijn (insecteneters) die voor de winter naar het verre zuiden vertrekken en alleen om te broeden naar ons gebied komen; bijvoorbeeld de huis- en boerenzwaluw. Of dat een grote bonte specht niet alleen op dode bomen en takken roffelt, maar ook op voorwerpen van metaal, bijvoorbeeld een lantaarnpaal.

Zo is het een leuke en boeiende lezing geworden. Om via Zoom informatie over te dragen, moet wellicht in het educatieve repertoire van IVN Maastricht blijven. [René Pirson]

**Anderhalve meter
zei ik toch!**

Cursus Stadsnatuur

De cursus Stadsnatuur wordt vanaf september vervolgd met de lespakketten Kaart, kompas & GPS op 7 en 18 september, Diersporen op 12 en 16 oktober en Natuurbeheer op 2 en 6 november met als praktijkles deelname aan de landelijke natuurwerkdag op 6 november. Dit alles met het voorbehoud van wat op dat moment mag en veilig is. Omdat in het voorjaar een aantal lespakketten niet door konden gaan vanwege de beperkingen van de Coronamaatregelen, wordt bekeken of deze in het komende jaar kunnen worden ingehaald of doorgeschoven worden naar het voorjaar 2022. Voor elk lespakket geldt dat de kosten voor IVN-leden € 7,50 bedragen en voor niet-IVN-leden € 10,00. Verdere informatie volgt via flyers en website.

Workshop Vleermuizen

De workshop Vleermuizen is afgelopen najaar afgelast, niet vanwege de Coronamaatregelen, maar vanwege een tegenvallend aantal aanmeldingen. Ook dit jaar wordt deze workshop gepland en wel op de woensdagavonden 1, 22 en 29 september en op zaterdag 9 oktober. De woensdagavonden worden besteed aan theorie en het gebruik van de batdetector. Op zaterdagochtend wordt een onderaardse groeve bezocht om vleermuizen te vinden. Het workshopprogramma is als volgt:

Woensdagavond 1 september van 20.00 tot 22.00 uur: ecologie vleermuizen

Woensdagavond 22 september van 20.00 tot 22.00 uur: herkenning vleermuizen

Woensdagavond 29 september van 19.00 tot 21.30 uur (let op: ander tijdstip): het gebruik van een Batdetector.

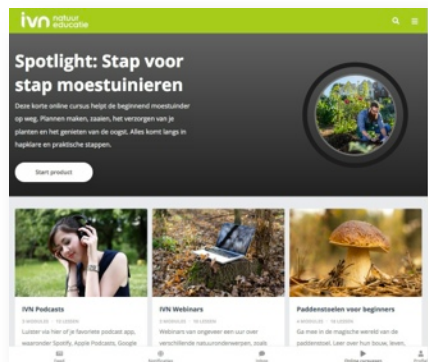
Zaterdagochtend 9 oktober van 10.00 tot 12.00 uur: determinatie in winterobject.

De theorielessen op woensdagavond vinden plaats in de Natuurtuinen Jekerdal. De locatie van de onderaardse groeve die op zaterdagmorgen wordt bezocht, wordt nog bekend gemaakt. De kosten voor deze workshop bedragen € 17,50 voor IVN-leden en € 22,50 voor niet-leden. Een digitale reader is bij de prijs inbegrepen. Onlineopgave vooraf is verplicht. Verdere informatie volgt via flyers en website.

Leermogelijkheden via IVN Nederland

Voor IVN'ers en alle andere geïnteresseerden is de Natuuracademie Online in het leven geroepen. Hier vind je verschillende e-modules en podcasts om op een laagdrempeli-

ge manier iets bij te leren over de natuur. Benieuwd wat er onlangs allemaal ontwikkeld is? Je vindt hieronder een overzicht! Er is een aantal e-modules gelanceerd op de **Natuuracademie Online**.

Deze korte modules geven een introductie op verschillende onderwerpen, zoals paddenstoelen, het leven in onze sloten, de natuur en je eigen gezondheid, het Nederlandse landschap, wilde bijen, biodiversiteit, de wolf terug in Nederland, tuinvogels en (ecologisch) moestuinieren. Je kunt ze via de Natuuracademie Online gratis en zonder account bekijken op www.ivn.nl/natuuracademie

Cursus Vogels voor beginners is net uitgekomen. Hier heeft ook Henny Kloosterboer aan meegewerkt.

Ook via Zoom worden verschillende webinars aangeboden, zoals leren Zoomen, storytelling, enz. Meer info bij Tineke de Jong: tineke.de.jong@kpnplanet.nl

hoveniersbedrijf
Groen | centrum Biesland
 tuinarchitectuur - sierbestratingen - sierplanten

Al meer dan 25 jaar de specialist op het gebied van
aanleg en onderhoud van creatieve tuinen.

Volg ons op **facebook**

www.facebook.com/groencentrum.biesland

of kijk op

www.groencentrumbiesland.nl

Cannerweg 262, 6213 BL, Maastricht, tel. 043-3250421

Afdelingsactiviteiten

* Jubileumjaar - IVN Maastricht - 50 jaar *

Mei

za	01	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
za	08	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
di	11	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
wo	12	20.00	Bestuursvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
wo	19	20.00	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
za	29	08.00	Werkgroep Vogels: Excursie - plaats nog te bepalen

Juni

wo	02	20.00	Coördinatorenoverleg: Natuurtuinen Jekerdal
za	05	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
di	08	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
za	12	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
wo	16	20.00	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
zo	27	08.00	Werkgroep Vogels: Excursie - plaats nog te bepalen

Juli

za	03	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
wo	07	20.00	Bestuursvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
za	10	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
di	13	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
wo	21	20.00	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
za	31	08.00	Werkgroep Vogels: Excursie - plaats nog te bepalen

Augustus

za	07	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
di	10	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
za	14	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
wo	18	20.00	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
zo	29	08.00	Werkgroep Vogels: Excursie - plaats nog te bepalen

September

za	04	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
wo	08	20.00	Bestuursvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
za	11	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
di	14	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
wo	15	20.00	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
za	25	08.00	Werkgroep Vogels: Excursie - plaats nog te bepalen

Publieksactiviteiten

*** Jubileumjaar - IVN Maastricht - 50 jaar ***

Mei

zo	16	13.30	Jubileumexcursie door stadspark en Jekerkwartier - vertrek Brasserie Tapijn (zie pag. 06)
	22	t/m 30	Week van de Biologie - meer info: www.weekvandebiologie.nl
za	29		NL.Doet - Doornplantsoen (Keerderstraatje) - info Tineke de Jong
za	29		Jubileumactiviteit: 50 Vogels spotten in Maastricht (zie pag. 07)
zo	30		Jubileumactiviteit: 50 Vogels spotten in Maastricht (zie pag. 07)

Juni

	11	t/m 13	Slootjesdagen voor scholieren en Scharrelkids
zo	13	13.30	Jubileumexcursie Wolder, Campagne en Biesland - vertrek kerkplein Wolder (zie pag. 08)
za	26		Jubileumdag 50 jaar IVN Maastricht - Natuurtuinen Jekerdal (zie pag. 08)

Juli

			Jekerdal-scharrelkids en buurtkids naar Tiny Forest in Malberg (datum volgt)
zo	11	13.30	Jubileumfietsexcursie Daalhof / Oud-Caberg - vertrek kinderboerderij Daalhoeve (pag.09)

Augustus

za	28	20.00	Nacht van de Vleermuis - vertrek Hoofdingang Tapijn-kazerne terrein (zie pag. 11)
zo	29	20.00	Nacht van de Vleermuis - vertrek Hoofdingang Tapijn-kazerne terrein (zie pag. 11)

September

wo	01	20.00	Workshop Vleermuizen - Les 1 Ecologie - Natuurtuinen Jekerdal (zie pag. 20)
za	04	20.00	Landelijke nachtvindertelling - onder voorbehoud
zo	05	12.00	Jubileumactiviteit Mariënwaard - Kinderactiviteitendag (zie pag. 10)
di	07	20.00	Cursus Stadsnatuur - Lespakket 7 - Kaart, kompas & GPS theorie (zie pag.20)
za	18	09.30	Cursus Stadsnatuur - Lespakket 7 - Kaart, kompas & GPS praktijk (zie pag.20)
zo	19	13.30	Jubileum Sterwandeling - vertrek Châlet d'n Observant (meer info in de volgende Humus)
wo	22	20.00	Workshop Vleermuizen - Les 2 Herkenning - Natuurtuinen Jekerdal (zie pag. 20)
wo	29	19.00	Workshop Vleermuizen - Les 3 Gebruik Batdetector - Natuurtuinen Jekerdal (zie pag. 20)

Voor alle publieksexcursies geldt dat deze gratis zijn, maar vanwege het Coronavirus is online aanmelden verplicht. Mochten de maatregelen wijzigen dan wordt dit via de website bekend gemaakt.

Graag op tijd bij het vertrekpunt zijn.

*

Kijk op www.ivn.nl/maastricht voor eventuele wijzigingen in de activiteiten

*

Parkeer voor Natuurtuinen Jekerdal s.v.p. aan de Mergelweg.

Boete parkeren in de Drabbelstraat: € 75,- !!

Vragen staat vrij

Chris van den Ende vraagt:

Op 20 maart zag ik in mijn bijenhotel dat in twee gaten twee kleine bijen zaten, de gedichte gaten waren bijna helemaal open. Naast de gaten, aan de buitenkant, zaten twee bijen en het leek alsof die de twee jonkies aanmoedigden om naar buiten te komen. Kunnen dit ouders van de jongen zijn geweest die kennelijk weten in welke gang ze een eitje hebben gelegd (mannetjes sterven toch vrij snel na paring meen ik??) of zijn het gewoon nieuwsgierige, behulpzame vreemden geweest?

Antwoord van Frans Braeken:

Solitaire bijen leven maar 4 weken, in deze periode wordt er gepaard door de mannetjes, die herkenbaar zijn aan een wit puntje op de neus, en na de copulatie sterven. Het vrouwtje legt in die 4 weken in afzonderlijke vakjes ongeveer 20 eitjes en voorziet die van nectar en stuifmeel waarna zij ook sterft. Insecten zien in 99% hun kinderen niet.

Het zijn allemaal weeskinderen, en die komen over 11 maanden pas te voorschijn. De mannetjes zijn veel kleiner dan de vrouwtjes en komen 10 dagen vóór de vrouwtjes. Dat komt omdat de eitjes die het eerst, dus het verst, in de gang worden gelegd vrouwtjes zullen worden en de eitjes die het laatst, dus het kortst bij de opening, mannetjes zullen worden. De mannetjes vliegen uit en blijven hangen voor de gaten totdat de vrouwtjes eruit komen en ze meteen kunnen paren. Deze beginnen daarna meteen weer eitjes te leggen in de inmiddels lege gangen.

Blijf op de hoogte van de activiteiten van IVN Maastricht

E-mail service: aanmelden bij Chrit Merckelbagh, werkgroep PR:
chritm@gmail.com

Website: kijk ook op de website voor het laatste nieuws,
www.ivn.nl/maastricht

Humus: nr. 110 - JUBILEUMSPECIAL -
komt uit: begin september en loopt tot half januari 2022

Van her en der

De Algemene Begraafplaats aan de Tongerseweg

Tijdens de wijnwandeling van 20 september vorig jaar werd het stuk van de route tussen Campagne en Mariaberg bewust over de Algemene Begraafplaats aan de Tongerseweg geleid. Zo konden de wandelaars nader kennismaken met de cultuurhistorische en natuurhistorische waarden van deze mooie begraafplaats. De wandelaars konden toen niet bevroeden, dat de voorjaarsstorm van 14 maart j.l. veel schade zou aanrichten aan het bomenbestand. Zeker 10 enorme bomen zijn omgewaaid. Hierdoor zijn meerdere historische graven beschadigd. Een boom viel op de muur van de Joodse begraafplaats. In onderstaand artikelje wordt kort ingegaan op deze waarden.

(Cultuur)historie begraafplaats

In de tijd van Napoleon werden rapporten opgesteld over de (erbarmelijke) omstandigheden waaronder overledenen in de binnenstad werden begraven. De prefect van Napoleon besliste daarom in 1806 dat een nieuwe algemene begraafplaats buiten de bebouwde kom moest worden aangelegd. Deze begraafplaats (ingewijd in 1812, capaciteit 40.000 graven) is een afspiegeling van de meer dan 200 jaar rijke historie van Maastricht. Hier zijn niet alleen vaders, moeders en kinderen begraven maar ook industriëlen, politici, kunstenaars en zwervers, geestelijken en ongelovigen, militairen uit vreedstijd en uit oorlogen en burgeroorlogsslachtoffers. We vinden hier graven van Charles Vos, Fons en Guus Olterdissen, Henri Jonas en de Piele Hameleers. Er zijn erotondes voor burgervaders en voor stadsdekens en bijzondere graven van ministers. De 'algemene' begraafplaats is niet zo algemeen. Het had van oorsprong een protestants deel, een katholiek deel en een joods deel. Daarnaast was er een deel voor de ongelovigen. Bij latere uitbreidingen is deze indeling verlaten. Er is wel een islamitisch deel toegevoegd. Zo ook colombaria voor asurnen. De structuur is helder: lanen,

paden, pleinen en rotondes. De begraafplaats is een ware beeldentuin van meer dan 15 Maastrichtse kunstenaars zoals Charles Vos, Frans van de Laar, Frans Gast, Piet Killaars en Han van Wetering.

Natuurwaarden begraafplaats

De begraafplaats is een groene oase, waar mens en dier rust vinden, velen natuurlijk voor altijd. In de lente siert de voorjaarsflora de begraafplaats, in de zomer broeden er vele verschillende vogelsoorten en in het najaar zijn de mossen en korstmossen op de graven het beste te zien.

Oude bomen: de natuurwaarden van de begraafplaats liggen met name in de aanwezigheid van het grote en oude bomenbestand. In totaal groeien er ca. 1600 bomen. In de hoofdassen zijn rode beuken geplant. In het midden van de rotondes staan sequoiadendrons giganteum. Ook zijn vanwege de rouwsymboliek treurbomen geplaatst zoals treurwilgen, treuressen en treurberken. Langs de meeste paden staan cypressen, die traditioneel op alle kerkhoven staan.

Fauna: door het grote aantal bomen broeden er vele vogels: bosuil, sperwer en gaai zijn hier voorbeelden van. In de naaldbomen komen vink en grote lijster voor. Als niet-broedvogel komen boomklever, boomkruiper en (vuur)goudhaantjes voor. De oude bomen bieden ook nestgelegenheid aan eekhoorns en aan de dwergvleermuis. Naast de vele vogels tref je hier ook egels, konijnen, muizen, steenmarter en een vos aan.

Mossen: op de begraafplaats zijn 34 mossoorten aangetroffen op de grond, op grafstenen en op bomen. Er werden vooral mossen aangetroffen die gedijen op kalkhoudende bodems.

Voorjaarsflora: bijzonder voor de begraafplaats is de voorjaarsflora (deels wilde en verwilderde planten). In het voorjaar groeien er o.a. krokussen, hyacinten, blauwe druifjes, daslook, gevlekt longkruid, sneeuwkllokjes, lelietje van dalen en bosanemoon. Deze bloeiende planten geven de begraafplaats in het voorjaar een fraai beeld. Verder zijn de glanshavergraslanden het interessantst voor flora en insecten. Hier komen o.a. gewone margriet, grasklokje en beemdkroon voor.

Insecten: op de begraafplaats zijn 11 soorten vlinders (waaronder dagpauwoog en icarusblauwtje), 5 soorten sprinkhanen en 5 soorten libellen waargenomen naast vele andere soorten insecten.

[Gid van Schijndel]

Een nieuw wandelpad en een nieuw lid

Onze secretaris ontving eind november 2020 een leuke e-mail van Berto Aussems en een maand later gaf Berto zich op als lid van onze vereniging.

"Hierbij stuur ik U een PDF over een nieuw aangelegd wandelpad op de helling van de noordelijke steilrand in de wijk Bosscherveld. Misschien mooi om met het IVN eens te bewandelen. De ingang van het wandelpad aan de Carl Smulderssingel is goed gekozen. Min of meer verscholen en ver genoeg van de Rondeel-bedrijfsgebouwen gelegen. Het pad buigt af naar links en het geluid van het verkeer dempt wat. Opeens loop je midden in een mooi herfstig bos. Er zijn gelukkig niet veel bomen gekapt hoeven te worden. De eerste trappen verbinden het boven- met het middendeel. Daar is het rustig, fijn om effe te rusten. Daarna volgt een vlak stuk tot aan de laatste afdaling. Via de lange trap gaat het dan vrij steil naar beneden richting Belvédèrelaan. Dat is een pittig stuk maar een goede oefening voor spieren en longen. Het pad is 220 meter wandelplezier. De wijkbewoner hoeft niet meer de drukke Cabergerweg af op weg naar de stad. Het hellingpad maakt het mogelijk om via de rustige Lage Frontweg, onder

de aanlanding van de Noorderbrug door, naar Frontenpark en Bassin te lopen. In noordelijke richting kan men langs de steilrand, onderlangs de Belvédèreberg en parallel aan de Zuid-Willemsvaart naar Smeermaas lopen. De ontsluiting van de 'Noordelijke Sint-Pietersberg' heeft voor wandelaars een aanvang genomen.

*Met vriendelijke groet,
Berto Aussems*

P.S. van Berto ontvingen wij nog een uitgebreid artikel over de 'Noordelijke St. Pietersberg'. Dat is voor de volgende Humus.

Een vrijdagmiddag, begin februari

Henny en ik hebben vandaag een wandeling gemaakt door Campagne, over de Pietersberg en door het Jekerdal. Hoewel er voor volgende week strenge vorst is aangekondigd en wellicht sneeuw, was daar vandaag niets van te merken. Het voelde lentachtig aan, want de zon scheen en het was 11 graden. Een goede waarnemer kon ook al signalen of voorbodes van de lente zien.

Er bloeiden krokussen en madeliefjes in het gras en er waren ook paardenbloemen te

zien. Henny zag een hommel voorbij vliegen; het was een koningin, want die overwinteren (het volk is afgestorven) en komen bij voldoende hoge temperaturen

tevoorschijn. De mensen waren volop aan de wandel en velen hadden hun jas uitgetrokken en liepen in hun vest of trui.

Maar dan de vogels. Koolmezen en pimpelmezen zongen voluit; op een aantal plaatsen zong een zanglijster. Niet te vergeten de houtduiven die druk waren met koeren en baltsvluchten. Ook de huismussen zaten te tsjilpen in de dakgoot en hier en daar was een roodborst en heggenmus te horen.

Boven fort Sint-Pieter cirkelden 3 buizerds die thermiek zochten om verder omhoog te komen. Het leek mij trek van zuid naar noord.

Maar tot onze verrassing zagen we in het Jekerdal ook sijsjes, een groep van ongeveer 20. Dat zijn natuurlijk echte wintergasten, die niet terug zullen vliegen naar het noorden voordat de strenge vorst weer voorbij is.

Uiteraard hebben we op onze wandeling ook allerlei andere soorten gezien die in dit gebied thuis zijn: torenvalk, zwarte kraai, ekster, groenling, merel, grote bonte specht, vluchten van houtduiven, boomklever en boomkruiper.

En als klap op de vuurpijl zat er bij terugkeer van de wandeling thuis in onze lijsterbes een merel te zingen. Eerst nog wat onbeholpen, maar hij kreeg steeds meer de goede toon te pakken. Heerlijk.

[René Pirson]

Gluren in je eigen tuin

Een natuurlijke tuin die een beetje wild is ingericht, trekt veel dieren aan. Enkele bomen, struiken en een vijver zijn al gauw goed voor verschillende soorten vogels, die er een plek vinden om naar voedsel te zoeken, te schuilen of om veilig te nestelen.

Onze tuin is zo ingericht, dat we wel kunnen spreken van een 'natuurtuin'. We hebben veel wilde planten en een paar bomen en struiken die aantrekkelijk zijn voor vogels. In en rond de vijver leven salamanders en libellen en soms een kikker of een pad.

We houden nauwlettend in de gaten wat er allemaal rondvliegt en op de grond rondscharrelt, maar wat er zich 's nachts in de tuin afspeelt blijft een groot mysterie. We weten dat er af en toe katten door onze tuin struinen en ook dat er wel eens een steenmarter over de oprit loopt. We vinden soms keutels die wijzen op bezoek van ongeziene bezoekers.

Om wat meer zicht te krijgen op het nachtleven in onze omgeving, hebben we ruim twee jaar geleden een wildcamera aangeschaft, die sindsdien bijna continu in gebruik is. Zo'n camera fotografeert of begint te filmen, zodra er beweging voor de lens wordt gedetecteerd, zowel bij daglicht als in het donker.

Nu, na ruim twee jaar waarin bijna elke nacht de camera was ingeschakeld, is er een hele nieuwe wereld voor ons open gegaan. Onze tuin krijgt allerlei nachtelijke bezoekers waarvan wij geen flauw vermoeden hadden, dat ze daar kwamen.

Allereerst verbaasden we ons over het grote aantal buurtkatten die 's nachts de tuin onveilig maken. Soms waren er in één week wel vier verschillende katten actief, die elkaar soms ook voor de camera tegenkwamen, met leuke beelden tot gevolg.

Vermoedelijk worden die katten aangetrokken door de muizen die in onze tuin leven.

Diezelfde muizen blijken ook een grote aantrekkingskracht uit te oefenen op een zeer frequent langskomende vos en ook een steenmarter. Allen hebben het voorzien op de takkenril tussen siertuin en moestuin, waarin waarschijnlijk heel wat muizen leven.

Nog opmerkelijker was, dat die vos ook nadrukkelijk zijn rondjes loopt door de moestuin en dat de steenmarter daar ook regelmatig te vinden is. Dat de steenmarter niet alleen op kleine zoogdieren

uit is, maar ook dol is op fruit, werd duidelijk toen er in het najaar na een paar winderige dagen, veel vijgen waren afgevallen. Er waren periodes dat hij elke nacht langdurig voor de camera zich tegoed deed aan het fruit.

Ook de das bracht een bezoekje aan onze tuin, zij het eenmalig. Naar het zich liet aanzien, kwam hij af op de laatste restjes uit een potje pindakaas, dat daar neergelegd was voor de muizen.

De meest verrassende waarneming was de egel. Egels komen nooit in onze tuin dacht ik, ondanks onze pogingen aantrekkelijke hoekjes voor een egel te creëren. Maar dat bleek een misvatting. Vorig jaar midden in de winter was een egel minstens gedurende een uur in beeld terwijl hij bezig was afgevallen bladeren heen en weer te slepen. Hij had zijn winterslaap elders blijkaar onderbroken om bij ons een nieuw slaapverblijf in te richten. Ik ben er nooit achter gekomen waar zich dat bevond, maar sindsdien had ik in het voorjaar wel regelmatig filmbeelden met een egel erop.

In al die tijd heb ik weinig met lokstoffen gewerkt. Er zijn immers genoeg natuurlijke trekpleisters in de tuin, waar veel zoogdieren op afkomen. De takkenril is een goed voorbeeld daarvan. Slechts heel af en toe zetten we wel eens restjes vogelvoer voor de camera. Eenmaal, toen we wat hazelnoten over hadden, leverde dat hele leuke beelden op van de vos en de steenmarter. Er kwam ook nog een eekhoorn langs, die 's morgens in alle vroegte de overgebleven noten op kwam peuzelen.

Al met al hebben deze waarnemingen opgeleverd dat ik nu met hele andere ogen naar de tuin kijk. 's Nachts wanneer wij in diepe rust zijn, komen de nachtdieren in actie. Een

Intussen in de tuin van Dirk...

"Bij mij hebben koolmezen besloten in de pomp te gaan wonen. Dan maar geen water drinken dit broedseizoen!"

heel andere wereld. En terwijl ik aanvankelijk dacht, dat onze tuin voor veel dieren vooral een door-gangsgebied was naar andere tuinen in de buurt, met kippen en konijnen, blijkt er bij ons ook heel wat te halen. Of we blij moeten zijn met al die strooptochten door de moestuin, is een ander verhaal, maar het is wel goed nu te weten dat er regelmatig een vos rondloopt tussen de koolplanten.

Inmiddels weet ik van een aantal mensen in de buurt dat onze waarnemingen zeker niet uniek zijn. 's Nachts delen we onze buurt met heel wat andere bewoners en de das, de steenmarter en de vos horen er blijkbaar helemaal bij. Hoe is dat in andere wijken van Maastricht, is dan de volgende vraag, die bij mij opkomt.

Vandaar mijn oproep: Wie heeft er nog meer een wildcamera in de tuin? Wie heeft nog meer leuke waarnemingen van het nachtleven in de eigen buurt? Het lijkt me leuk op het spoor te komen wat zich allemaal afspeelt in 'Natuurlijk Maastricht', zodra het donker wordt.

Zodra we af zijn van de Coronamaatregelen zou ik een bijeenkomst willen organiseren waarin we onze ervaringen met en de beelden van het 'nachtlevens' in natuurlijk Maastricht kunnen delen. Graag reacties naar mijn mailadres: hkloosterboer17@gmail.com Ik verheug me nu al op een avondje met spannende beelden en verhalen.

[Henny Kloosterboer]

Logboek werkgroepen

_ Werkgroep Publieksactiviteiten

Zondag 17 januari - Nieuwjaarswandeling

Om toch een start met het 50-jarige jubileum te maken, hebben we een wandeling met speurtocht gemaakt door het Jekerdal en de parkengordel van Maastricht die Corona-

proof is. Herman heeft de route uitgezet en op basis van deze route hebben Carlo en Herman 14 vragen gemaakt. Sommige van deze vragen konden thuis opgezocht worden, maar de meeste vragen konden alleen onderweg beantwoord worden. Om ervoor te zorgen dat deelnemers de 1½ m afstand zouden bewaken en met niet meer dan 2 personen of 1 huishouden samen zou lopen, verliep de aanmelding via een formulier waarin gevraagd werd naar de namen van de deelnemers, maar ook de belofte om bij Coronagerelateerde klachten thuis te blijven. Alle deelnemers kregen een starttijd toebedeeld waardoor men automatisch gescheiden van elkaar moest vertrekken. Carlo en Irma bemensten het vertrekpunt (kruising Mergelweg/ Drabbelstraat), gaven geprinte vragenlijsten mee en indien gewenst een clipboard met potlood. Voorzitter Anneke en Gid meldden zich ook bij het vertrekpunt, maar dan als wandelaar, en zo gingen alle bestuursleden vandaag 'aan de bak'.

De eerste wandelaars vertrokken om 13.30 uur en 5 kwartier later waren de eersten al 'binnen', nou ja..... 'binnen'. Buiten, vlak voor eetcafé De Sjans kreeg iedere wandelaar door Carlo en Chris een gratis consumptie aangeboden en uiteraard de kans om nog even te discussiëren over de gestelde vragen.

Gedurende de wandeling was het lekker weer, met uitzondering van het laatste half uurtje toen het licht regende. Het merendeel van de wandelaars kwam dan ook met een frisse blik over de streep.

Voor zover we hoorden vond iedereen het een mooie wandelroute en een perfecte zet van de vereniging dat er in deze Corona-tijd tóch een wandeling was georganiseerd, ook al moest iedereen uiteraard een gedwongen afstand houden.

Menigeen gaf aan dat als je noodgedwongen stil staat omdat je een vraag moet beantwoorden, dat je *dán* eigenlijk pas ziet hoe mooi 'alledaagse' dingen kunnen zijn. Het stadspark bijvoorbeeld heeft heel veel mooie bomen, maar je moet er even bij stil staan. De een is onder de indruk van haagbeuken, die een 'gespieerde' stam hebben, en een ander heeft meer interesse in jaarringen. De treurbeuk in het stadspark is ook zo'n boom waar je even bij stil moet staan.

Ook de gestelde vragen onderweg bleken bij de meesten goed te zijn gevallen; een enkeling had wel zijn bedenkingen, maar dat hoort erbij.

Vraag 8 bleek het moeilijkst: "Aan de ingang van het Monsieur Nolenspark staan enkele lage, groenblijvende bomen. Welke soort is dit"? Het goede antwoord was Taxus.

Uit 6 foutloos ingevulde formulieren werd geblinddoekt het winnende formulier geplukt.

Jan en Annemie Speckens bleken de gelukkige winnaars te zijn van het boek 'Natuurlijk Maastricht, compacte stad in een weids landschap'.

Een boek dat in de boekenkast van een natuurliefhebber absoluut niet mag ontbreken. In totaal waren er 71 aanmeldingen en uiteindelijk hebben 61 deelnemers waaronder 3 kinderen de wandeling gelopen. Het vorig jaar waren er 85 wandelaars en het jaar *dáár*voor 55. Het gemiddelde blijft mooi op peil.

Er was veel waardering voor de organisatie van deze wandeling die met de nodige Coronabeperkingen belast was.

Zondag 21 februari - Jubileumwandeling De Heeg/Heer

Ook bij deze jubileumwandeling hebben wij gekozen voor wandelen in tijdslots, waarbij de wandelaars met maximaal twee personen of één gezin voorzien van een kaart, met routebeschrijving en een aantal quizvragen op eigen gelegenheid en in eigen tempo de route kunnen lopen. Dat blijkt een mooie formule te zijn.

Het is schitterend weer. Er zijn 52 deelnemers aangemeld. Uiteindelijk hebben 46 personen de wandeling gelopen. Twee dames sloten zich nog aan bij een alleen lopende deelnemer, ze vonden het zo'n leuk initiatief. De aanmeldingen hebben digitaal plaatsgevonden en Vanessa heeft aan de deelnemers - met een tussentijd van 3 minuten - een vertrektijd toegekend.

Als vertrekpunt is gekozen voor een strategische plek in de schaduw van de Torenmo-

len van Gronsvelt. De plek is voorzien van een bank met afvalbak en er staat het bord van fietsknooppunt 50. Marieke heeft een tafel met stoelen geplaatst en de bank voorzien van de IVN-vlag en ons PR-materiaal. Met de banner 'Beleef de Natuur' was het even 'worstelen', omdat de ophangstang ontbrak. Een zeer korte tijd heeft het bord van het fietsknooppunt als kapstok gediend, maar de juist passerende, fietsende, coördinator fietsknooppunten Zuid-Limburg heeft ons tot de orde geroepen, waarna wij

voor een andere oplossing gekozen hebben. De ontbrekende stang is overigens snel aangeleverd, waarna de banner de hele middag fier gewapperd heeft. Door onze strategische plek en de drukte van de dag hebben we meerdere belangstellenden informatie over IVN en de wandeling kunnen geven.

Bij het inrichten van het vertrekpunt is ook de algemeen coördinator Tineke aanwezig geweest en mijn kleinzoon Sem. Kort vóór 13.30 uur arriveerden de eerste wandelaars. Na het afvinken op de vertreklijst zijn zij van start gegaan. Vanaf het vertrek van de eerste deelnemers komen de volgende deelnemers zich met regelmaat melden en gaan ook zij van start. Het is voor ons de vraag: "komen zij ook weer terug?". Dat blijkt gelukkig het geval te zijn.

Tussendoor komen grote groepen kraanvogels overvliegen om sfeer en de natuurbeleving nog mooier te maken.

Omstreeks 14.00 uur vertrekt Tineke naar waterbassin 't Vloot in Heer. Op dit punt krijgen de deelnemers van de wandeling als cadeautje van het IVN Maastricht een zakje bloemzaad uitgereikt. Tevens biedt Tineke het buurtplatform Heer als blijk van waardering voor hun activiteiten een IVN-nestkastje aan, gemaakt door Frans Braeken van de Vogelwerkgroep. De buurtgroep wil nu nog meer vogelnestkastjes gaan ophangen in hun andere projecten, heel mooi.

Omstreeks 15.15 uur komen de eerste wandelaars weer terug bij de molen. Zij leveren de quizvragen in en krijgen een glaasje appelsap-champagne aangeboden en een heerlijk stuk havermoutkoek dat door Marieke gebakken is. Er is ruim voldoende voor alle deelnemers.

Omstreeks 16.45 uur komen de laatste deelnemers bij het eindpunt aan. Wat ons opviel is dat iedereen in zijn of haar eigen tempo gelopen heeft en dat de volgorde van vertrek anders is dan de volgorde van aankomst. Dat is uiteraard geen enkel probleem. Alle deelnemers vertelden dat zij van de route, de natuur en van het weer genoten hebben. Hoewel de meeste deelnemers in de buurten de Heeg en Heer goed bekend zijn, zijn zij vandaag toch op veel plekken geweest waar zij eerder nog niet gekomen waren.

Voor ons was het een heel erg geslaagde dag. We gaan verder met de resultaten en de uitslag van de quiz en zullen de winnaar(s) als prijs een waaier van inheemse bomen sturen.

[Marieke, Anton en assistent Sem]

Zondag 21 maart - Ik heb Amby in meerdere gedaanten gezien

De wandeling begon bij de Rotstuijn van Bèr Slangen. Bij de prachtige rotstuijn, die gesitueerd is in een kleine achtertuin, moest ik al heel snel erkennen dat zonder voorbereiding, of met IVN-achtergrond, de interessante vragen die op de papieren routebeschrijving waren bijgevoegd, voor mij geen optie waren. Ik heb niets ingevuld of ingezonden. Los daarvan liep ik door het Ambyse landschap en zag wel de verscheidenheid en afwisseling van hetgeen Amby rijk is. Zoals het bos van Severen, waar vroeger de 7 bronnen hun thuishaven hadden, dat een prachtig landschap weergeeft, waar niet geruimde en diverse omgevallen bomen een schitterend land-/waterschap hebben getoverd dat zeker in deze tijd een variatie biedt met speciale kleuren. Speciaal was ook de begraafplaats van de vele zusters van Barmhartigheid, die in vroegere tijden, ook de Lourdesgrot moeten hebben onderhouden. Zij hebben in deze vredige omgeving en in de buurt van hun woonoord Huize Severen hun laatste rustplaats gevonden.

Vervolgens rees Huize Severen op, tussen de bomen door zag men de pracht van dit gerenoveerde complex, waar heel wat mensen via Maasvallei hun woonomgeving hebben gevonden. Doorlopend komen we langs de herenhoeve Gravenshof, woonhuis van de voormalige burgemeester Henri Hermans van Amby. Hier even van de route afgeweken om de Gravenshof van dichtbij te kunnen bekijken. Of deze nog bewoond is heb ik niet kunnen ontdekken, echt verwaarloosd zag het niet uit, maar er was ook geen levende ziel te bekennen.

Via de statige lindebomenlaan terug naar de bebouwing. Loop verder tot aan de bocht waar de bus stopt. Links hiervan zijn de weilanden met fruitbomen te zien die al jaren door

IVN Maastricht samen met de buurt uiterst netjes worden verzorgd. Elke deelnemer krijgt een zakje met bloemenzaad uitgereikt hetgeen bij goed gebruik een kleurrijke herinnering aan deze jubileumtocht zal opleveren. Iets verder werden we getraceerd op een heerlijke zachte appel die we vanuit de gereedstaande kruiwagen mochten meenemen. Ondertussen konden we de bijenkorven bewonderen. Na wat verder gelopen te zijn door een lang gerekt zogenaamd kerkpad komen we bij Huize Ravecamp. Meegelopen inwoners van Amby herinnerden zich samen met mij een persoon die hier woonde. Hij droeg altijd een lange zwarte mantel en een alpinopet. Dus toen we de binnenplaats van dit zeer bijzondere huis opliepen stond daar een mevrouw waar we aan vroegen of die meneer met die zwarte mantel en de alpinopet hier nog woonde. Zij glimlachte vriendelijk en zei: kijk daar op balkon staat hij. De man stond inderdaad in zijn hoedanigheid die bij hem paste op het balkon uitleg te geven over Huize Ravecamp. Ik vertelde hem dat we hem herkenden, maar dat hij vroeger een lange mantel en een alpinopet droeg. De betreffende man vond dat prachtig en zei dat hij die mantel wel wilde aandoen als wij even de tijd hadden. En ja hoor, binnen een paar tellen was hij in vol ornaat terug op zijn plaats. We namen op gepaste wijze afscheid en vervolgde de route.

We liepen nu langs de uitgestrekte landbouwgrond waar het Ambyse vrouwengilde (Sjlaaimette) en de carnavalsvereniging (De Sjlaibök) hun naam aan te danken hebben. Namelijk de landerijen waar de 'sjlaai, veldsjlaai' werd verbouwd die in vroegere tijden op de markt in Maastricht door de 'Sjlaaimette' werd verkocht. Na dit fantastische zicht op de helling naar Berg en Terblijt te hebben bewonderd kwamen we bij de EMDV (dat staat voor Eerste Maastrichtse Dahliavereniging) het eindpunt van onze wandeltocht.

Een goed georganiseerde en uitgebreid beschreven jubileumtocht die mij de afwisseling in en de hoogtepunten van de wijk Amby lieten zien. Variatie in bebouwing én hetgeen de natuur om Amby heeft gecreëerd, o.a. het natuurschoon van de zeven bronnen, niet te verwarren met de Zeven Bronnen, de naam waar ook een verpleeghuis naar luistert.

[Jo Bootz]

_ Werkgroep Jeugd

De Jekerdal-Scharrelkids gaan digitaal

Na een jaar zonder activiteiten willen we toch de kinderen weer een stukje natuurbeleving aanbieden. Met z'n allen naar buiten gaat niet, dus moeten we creatief zijn. Inmiddels heeft IVN allerlei instructiefilmpjes ontwikkeld en we besluiten daar gebruik van te

maken. Op 29, 30 en 31 januari is de Nationale Tuinvogeltelling. We hebben de kinderen uitgenodigd om in eigen tuin de vogels te tellen. Een filmpje van de IVN Natuuracademie legt uit hoe dat moet. Verder is er voor de deelnemers een telformulier van de Vogelbescherming. Voor de deelnemers is op zaterdag 30 januari om 14.00 uur een bijeenkomst via Zoom om de resultaten te delen.

Op onze uitnodiging reageren twee kinderen.

Deze twee krijgen eerst een quiz met 14 vogels die je in de tuin kunt zien. De kinderen zijn goed voorbereid, maar de heggemus is toch een moeilijke. Daarna hebben we de resultaten met elkaar gedeeld. In totaal hebben we 7 vogelsoorten geteld: merel, koolmees, pimpelmees, heggemus, houtduif, roodborst en ekster. Een deelnemer heeft zelfs 4 koolmezen in een groepje bij elkaar gezien.

De opkomst is niet geweldig, maar we hebben de techniek kunnen testen en het is dus mogelijk om via de computer kinderen een natuuractiviteit aan te bieden.

[Carlo Poolen]

Modanne - Atelier

**Kledingreparatie
Kledingontwerp
Workshops**

Annette Pieters

**Velijndonk 20
6218 GK
Maastricht**

06-38207602 | modanne.atelier@gmail.com | www.modanne.nl

_ Werkgroep Flora

Vanwege de Coronamaatregelen was de laatste fysieke bijeenkomst begin december toen Marijke en ik het stadspark verkend hebben en geprobeerd hebben om de bomen op naam te brengen. We hebben gezocht naar de zwarte walnoot, maar deze niet gevonden. Later hoorde ik van Tineke dat we aan de verkeerde kant van het park hebben gezocht. Het stadspark moet dus nog eens over. Marijke had koffie meegenomen in een thermosfles en in het zonnetje bij de vijver hebben we hiervan genoten. Daarna zijn we niet meer bij elkaar geweest. Wel hebben we eigen waarnemingen en interessante nieuwtjes uitgewisseld. Zo zag Kik eind december de eerste sneeuwklorkjes op de Pietersberg om al een beetje een lentegevoel te krijgen. Marijke stuurde als kerstkaart het gedicht 'Kleine Wereld' van Erik van Os rond met o.a. als toepasselijke dichtregels:

*De wereld wordt steeds gekker
en hij was al nooit normaal.
We spreken steeds meer vrienden
alleen nog digitaal.*

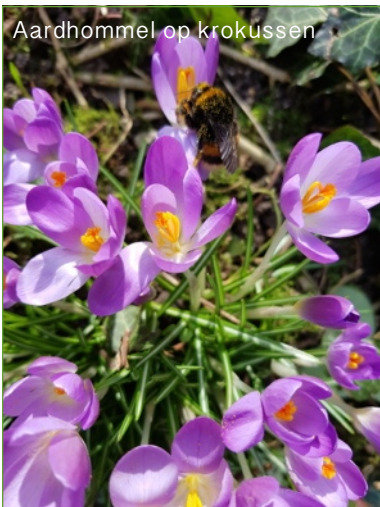
Kik verdiepte zich in januari in de plantenbiologie. Lock-down en regenachtige dagen maakte dat ze o.a. een film-pje tegenkwam van Stefano Mancuso:

<https://youtu.be/gBGt5OeAQFk>. Het is een opname van een TEDx optreden over de vraag of planten bewustzijn hebben.

Enne vond in een nieuwsbrief een foto en uitleg over het fenomeen 'Ijshaar'. Dit is een zeldzaam natuurverschijnsel dat alleen kan plaatsvinden als het vriest. In het dode kernhout van beuken en eiken zijn schimmels van trilzwammen actief. Deze zorgen voor de vertering van het hout. Bij dit proces komt energie vrij, waardoor het hout iets warmer blijft dan de omgeving. Hierdoor kan dit proces doorgaan als het koud is, zelfs als het licht vriest. Bij de rottingsreactie komt water en CO₂ vrij, dat door de mergstralen van het hout naar buiten geperst wordt. Dit ziet eruit als ijshaar.

Begin maart zagen Enne en Ik op een wandeling het eerste bloeiende speenkruid. Susanne die ziek thuis was omdat ze nog veel restklachten van haar Coronabesmetting heeft, heeft voorjaar in haar tuin met veel bloeiende krokussen en narcissen.

Pieter heeft al wandelend naast het speenkruid ook al verschillende keren het maarts viooltje gezien (en opvallend veel koperwieken en kramsvogels). Ook Kik heeft de kramsvogels en koperwieken gezien en natuurlijk de overtrekkende kraanvogels, zoals hopelijk iedereen.

Inge is al volledig gevaccineerd en zag in de binnenhof van het complex waar ze woont hoe voor het eerst de 6 compacte zuilen vuurdoorns met massa's bessen kaal gegeten werden door de vele koperwieken. Ze telde er 26 toen ze rustig in de honingboom zaten. Ze geniet van het mooie weer buiten en speurt naar de nieuwe bloemetjes, nog zonder succes, wel al wat dikkere knoppen aan takken. Hindert niet, het komt vanzelf.

In dezelfde tijd was Teun druk in zijn tuin. De bijen heeft hij voor de zekerheid maar wat bijgevoerd en de moestuin wordt voor zaaïen en planten gereed gemaakt. Hij maakt mooie wandelingen in het Geuldal. Ook Ton is gaan wandelen in het achterland van Heijenrath, en kwam door het gehucht Bissen, nooit van gehoord, waar hij de wilde narcissen tegenkwam, boven op de berg het maarts viooltje en in de randen van het Schweiberger bos grote groepen galanthus (gewoon sneeuwkllokje).

Ook begin maart zag Tineke de eerste citroenvlinder iedere dag in de tuin, en ook de eerste gehoornde metselbij. Eerder zag ze honingbijen en een aardhommel op de bloeiende krokussen en een puttertje op de bloeiende toverhazelaar (wel door het raam gefotografeerd). Haar tuin begint te leven. Daarna stuurde Tineke nog een leuke determinatietabel rond uit het tijdschrift van de KNNV van enkele veel voorkomende composieten die moeilijk te onderscheiden zijn, vooral leeuwentand. Hopelijk kunnen we hier in de praktijk mee gaan oefenen.

Tenslotte kwam ik in de NRC van 16 maart een artikel tegen over de gele bieslelie en dat was voor mij een nieuwe soort:

<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/03/15/uitrukken-of-verschroeien-de-strijd-tegen-de-gele-bieslelie-a4035607>

Voor de liefhebber: Flora van Nederland heeft uiteraard een website:

<https://floravannederland.nl>

[Irma Kokx]

_ Werkgroep Natuurbeheer

De verscheidenheid van fruitbomen in alle leeftijden

Corona legt veel lam. Ook de werkgroep Natuurbeheer heeft daar last van.

Voor de jubileumwandeling die op 21 maart in Amby heeft plaatsgevonden is er vooraf heel veel informatiemateriaal verzameld en geschreven, met de bedoeling om daaruit materiaal samen te stellen voor de gidsen. Zoals we weten heeft Corona ervoor gezorgd dat er niet gegidst kon worden en leek het er even op dat al het materiaal voor noppes was geschreven.

Gelukkig werd daar wat op gevonden: er werden filmpjes gemaakt.

Tóch wil ik jullie onderstaande tekstje niet onthouden. Geschreven als informatie over de verscheidenheid van fruitbomen in de bloesemweide, een buurtboomgaard die wij samen met de buurt al 26 jaar onderhouden en die in de wandeling was opgenomen.

Net als mensen hebben fruitbomen een jeugdige, een volwassen en een bejaarde fase in hun leven. De jonge aanplant moet nog wortelschieten, en wennen aan de plek waar ze geplant is. Ze moeten in een droge zomer extra water hebben maar verder laten we ze de eerste jaren met rust. In de jeugdfase vormen we de boom door gesteltakken te kiezen die op de juiste plek in de boom zitten, de ander takken zagen we eruit. Zo krijgt de boom een goede evenwichtige vorm. In de volwassen fase leveren de bomen een topproductie aan fruit, maar ook de groei van de takken is enorm. Wij zorgen dan ervoor dat de boom mooi open blijft en niet verstikt wordt door takken, waardoor schimmels vrij spel krijgen.

In de ouderdomsfase geeft de boom nog steeds veel fruit maar de groei gaat eruit. Wij zorgen dan voor een mooie oude dag. We zagen dood hout eruit en zorgen dat de takken niet te lang worden, die anders bij een storm eruit zouden kunnen breken. Oude bomen bieden ook nestgelegenheid voor vogels in holtes in de boom.

En dan nog iets: deze week [eind maart, redactie] is op een locatie waar de jubileumwandeling van Amby een zogenaamd markant punt had, daadwérkelijk iets markants gebeurd. In een recent geplaatste uilenkast is een echtpaar kerkuilen waargenomen. De lag kan uit!

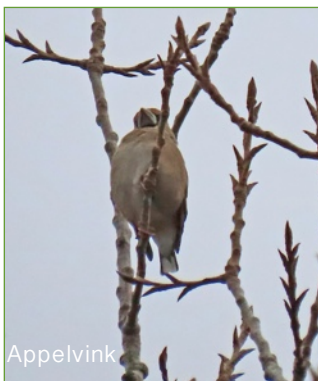
[Dirk van de Weijer]

_ Werkgroep Vogels

Vrijdag 5 februari - Munningsbos

Bert en ik zijn naar het Munningsbos bij Montfort/Posterholt geweest, op 'spechten-jacht'. Het Munningsbos is een redelijk compact, prachtig mooi oud bos vlakbij de Vlootbeek die door dit gebied stroomt en zijn weg zoekt naar de monding in de Maas in de buurt van Linne.

Bij aankomst kregen we niet een specht maar een appelvink in het vizier, die zich goed liet horen en zien. Een mooie opsteker om zo te beginnen. Vol goede moed togen we het gebied binnen op zoek naar de groene specht, kleine bonte specht, middelste bonte specht, grote bonte specht en last but not least de zwarte specht. Eenmaal in het bos beland werden we vrijwel meteen, ondanks het ietwat grauwe grijsachtige weer in de ochtend, bestookt met allerlei vogelgeluiden waarbij het bijzondere geroffel van een specht ons beiden opviel. Het leek verdomd veel op het geroffel van de kleine bonte specht (ietwat mitrailleurachtig), we

hebben dit een aantal malen gehoord maar niet aangedurfd om deze waarneming als 100% zeker te bestempelen en hebben dit dan ook niet op waarneming.nl ingevoerd. Afgelopen zondag zijn op ongeveer dezelfde locatie twee baltsende kleine bonte spechten waargenomen. De vele andere vogelgeluiden waren o.a. afkomstig van vele tientallen pimpelmezen, koolmezen maar ook boomklevers en na afloop van onze vier uur durende 'excursie' durven we gerust te stellen dat we zeker minimaal een 100-tal pimpelmezen, maar ook tientallen koolmezen hebben gezien en gehoord. De boomklevers hebben ons de hele tijd vergezeld met hun geroep en toch ook wel di-

verse roepjes, minimaal 30 tot 40 exemplaren moeten het zijn geweest. De boomkruiper doet hier niet veel voor onder. Maar hier waren we in beginsel niet voor gekomen, de spechten waren ons doel. Het begon voorzichtig maar al snel werden we steeds vaker beloond met het geroep van de middelste bonte specht, zeker een 15-tal keren gehoord en ook twee keer gezien, ja zelfs één keer twee mibo's tegelijk en de

Grote bonte specht

andere keer streek hij/zij neer op een boom die vlakbij ons stond waardoor we zowat loodrecht omhoog moesten kijken. Tussendoor was het geroffel van de grote bonte specht ook steeds te horen, dan weer links, rechts voor of achter ons.....het was een gedraai van jewelste. Bij onze lunch aan de rand van het bos werden we getrakteerd op een drie keer cru, cru, cru van.....jawel de zwarte specht. Later in het bos lopend nog een keer iets langer gehoord en ook was de voorjaarsroep/zitroep nog een keer te horen. Ik zou het haast vergeten, de groene specht hebben we ook een aantal keren gehoord, niet gezien. Genieten toch met al die spechten. Vlak voordat we wegreden met de auto werden we, kennelijk ter afsluiting, nog uitgezwaaid door een overvliegende havik.

In dit bos zijn o.a. ook de kuifmees, goudvink, (vuur)goudhaan al waargenomen en omdat ons dit vandaag niet is gelukt (de focus lag immers op de spechten) is het zeker een argument om dit gebied binnenkort nog eens te bezoeken.

[Hans van den Boorn]

Maak een mooie foto

Heb jij ook een mooie foto van de natuur gemaakt en wil je die met andere lezers van de Humus delen? Stuur de foto dan naar ons redactieadres en in de eerstvolgende Humus zullen we de foto dan een prominent plekje geven.

Anoniem of met je naam, wat je wilt.

Redactieadres: chris.vandenende53@gmail.com

Of misschien wil je meedoen aan onze fotowedstrijd in het kader van ons jubileum. Lees hier meer over op onze website: www.ivn.nl/maastricht

Of wil je alle twee, Humus en fotowedstrijd? Het kan.

[Chris van den Ende]

_ Werkgroep BOP

Alarmerende bijeenkomst

In het coördinatorenoverleg van oktober vorig jaar werd het idee bekrachtigd om de werkgroep Beheer Onderhoud Projecten (BOP) in het leven te roepen.

Al snel meldden zich handige handjes aan om in de werkgroep deel te nemen, dat wil zeggen op papier. Corona verhinderde dat de handige handjes van Carlo, Chris, Chrit, Harry, Jan, Lou, Max en Willem fysiek bij elkaar mochten komen. In maart van dit jaar bleek echter, dankzij het speurwerk van een van onze BOP-ers, dat er tóch een moge-

lijkheid was om elkaar Corona-proof in de Groene Ruimte van het verenigingsgebouw in de Natuurtuinen te ontmoeten. Iedereen blij natuurlijk en in de agenda werd 22 maart vastgelegd. Het toeval wil dat de betreffende BOP-er zijn Corona-proof-oplossing op die dag er niet bij kon zijn omdat bij hem een verdenking van Corona was, écht waar. Een andere BOP-er was 'gewoon' ziek; we waren dus met 6 man.

Nadat iedereen zich aan elkaar had voorgesteld werd door Chrit en mij uitgelegd wat onze eerste klus zou worden: we gaan een kunstwerk maken en niet zó maar een. In juli 2020 waren de eerste voorbereidende metingen in het veld voor het kunstwerk verricht. Van het kunstwerk had Chrit een proefplaatje laten maken en iedereen was enthousiast over het resultaat.

Ik kan niet verraden wat het kunstwerk exact inhoudt want dan krijg ik bonje met het jubileumcomité. Het moet nog even een

verrassing blijven. Maar het heeft alles te maken met onze jubileumlocatie 'Eik en Beuk' (zie de omslag van de vorige Humus).

Onze eerste bijeenkomst zat erop en was er een om nooit meer te vergeten omdat vóór de bijeenkomst een minutenlang durend, oorverdovend jièh, jièh, jièh, jièh, jièh de natuurstille doorkliefde. Het alarm van het gebouw was afgegaan. Pardon.

[Chris van den Ende]

Vorbereidende metingen

Proefplaatje

Bie dur Lei

(Châlet D'n Observant)

Midden in de ENCI-groeve ligt het infocentrum 'Bie dur Lei' (Châlet D'n Observant) met een prachtig terras waar het heerlijk toeven is.

Geniet van het fantastische uitzicht op de Observant, de visvijver en de ENCI-groeve met haar adembenemende kalkwanden.

Of beklim de trap naar het spectaculaire uitzichtplatform.

Binnen is er een doorlopende informatiefilm over het 'Plan van Transformatie ENCI-gebied', waar beheerder Lei Bellefroid u trouwens alles over kan vertellen.

Het is niet alleen een plek om lekker uit te rusten onder het genot van een hapje en een drankje, maar ook het vertrekpunt van o.a. een fotospeurtocht, prachtige wandelingen (5-25 km) en fietstochten. Deze zijn gratis te verkrijgen.

De kinderen kunnen gratis op zoek naar fossielen in mergelblokken.

Met hamer, helm en veiligheidsbril wordt het een spannend avontuur.

Voor de grote avonturiers zijn er rondleidingen door de ENCI-groeve.

In de vijver kan gevist worden en als u met een groep een op-maat-gesneden excursie of activiteit zou willen, kan dat geregeld worden.

Bie dur Lei is het hele jaar door geopend
op woensdag en donderdag van 12.00 tot 17.00 uur,
op vrijdag, zaterdag en zondag van 11.00 uur tot 18.00 uur.

Adres: Lage Kanaaldijk 117, 6212 NA Maastricht
e-mail: chaletobservant@gmail.com
website: www.chaletobservant.nl

Lid worden?

Draagt u IVN een warm hart toe of wilt u zelf actief meedoen in een van de werkgroepen? Geef u dan op als lid en sluit aan bij de afdeling Maastricht:

1) via de website:

www.ivn.nl/maastricht onder de knop 'Lid worden'

2) via het secretariaat:

Carlo Poolen: telefoon 043-3626261 of per e-mail: ivn.maastricht@home.nl

Het IVN-lidmaatschap kost:	€
IVN-lid (en aangesloten bij afdeling Maastricht) inclusief: - afdelingsblad Humus (3x per jaar) - tijdschrift Mens en Natuur (4x per jaar)	24,-
IVN-lid (en aangesloten bij afdeling Maastricht) inclusief: - afdelingsblad Humus (3x per jaar) - tijdschrift Mens en Natuur (4x per jaar) - abonnement tijdschrift de Natuurgids (8x per jaar)	43,-
Huisgenoot- of Jeugdlid	5,-

Donateur worden?

Wilt u geen lid van onze vereniging zijn, maar ons wel financieel steunen? Dat kan! Maak minimaal € 15,- over op rekening NL05 INGB 0002 4052 39 van IVN Maastricht onder vermelding van donatie.

U ontvangt dan 3x per jaar ons afdelingsblad 'Humus'. U heeft geen stemrecht en u krijgt geen korting op IVN-cursussen en andere IVN-activiteiten.

Adverteren in Humus

De kosten voor 1 jaar (3 nummers) adverteren bedragen:

¼ pagina € 25,-; ½ pagina € 50,-; 1 pagina € 75,- (in zwart/wit)

Kopij voor Humus 110 (verschijnt september 2021)

Aanleveren uiterlijk 2 augustus bij Chris van den Ende,
e-mail: chris.vandenende53@gmail.com

Redactie Humus: Chrit Merckelbagh, Tineke de Jong, Chris van den Ende.

Afdelingsblad Humus verschijnt 3x per jaar.

